

Huiselijk geweld

Mei 2009

Meer informatie

www.huiselijkgeweld.nl

Deze website biedt slachtoffers van huiselijk geweld en organisaties die betrokken zijn bij de aanpak van huiselijk geweld concrete en actuele informatie. De website bevat nieuws en recente publicaties. Ook wordt informatie gegeven over de verschillende organisaties en projecten die zich in Nederland bezighouden met de aanpak van huiselijk geweld. Via de site kunt u doorklikken naar de sites van verschillende organisaties. Ook is er een link naar de campagnesite www.steunpunthuiselijkgeweld.nl.

www.steunpunthuiselijkgeweld.nl

Deze site is speciaal in het leven geroepen ten behoeve van de publiekscampagne die in april 2007 is gestart, maar blijft in elk geval tot 2011 bereikbaar. De site geeft informatie voor slachtoffers, daders en omstanders die met huiselijk geweld te maken krijgen. De boodschap van de site is dat iedereen die op welke wijze dan ook met huiselijk geweld te maken krijgt, hulp kan krijgen.

www.huisverbod.nl

Op deze site is alle informatie over het huisverbod te vinden.

www.justitie.nl/huiselijkgeweld

Deze justitiesite bevat informatie over huiselijk geweld en het huisverbod (waaronder de voortgangsberichten).

www.justitie.nl/helpdeskprivacy

Op deze justitiesite zijn alle producten, diensten en contactgegevens van de Helpdesk Privacy te vinden.

www.huiselijkgeweldenberoepsgeheim.nl

Op deze site is de digitale wegwijzer te vinden, die als hulpmiddel kan dienen om informatie wel of niet te delen.

www.justitie.nl/eer

Op deze site is meer informatie te vinden over eerwraak en eengerelateerd geweld.

www.jeugdengezin.nl

Deze website biedt u actuele informatie over de aanpak kindermishandeling en de aanverwante onderwerpen op het terrein van jeugd en gezin.

www.nji.nl

Op deze site kunnen beroepskrachten en andere volwassen informatie en advies over de herkenning en aanpak van kindermishandeling.

www.kindermishandeling.nl

Deze site is speciaal ingericht voor kinderen en jongeren. Hier zijn ook telefoonnummers te vinden voor hulp.

www.aanpakkindermishandeling.nl

Op deze site vindt u informatie over de regionale aanpak kindermishandeling; over het beleidskader van de landelijke invoering, de wijze waarop het Nederlands Jeugdinstituut gemeenten ondersteunt en de manier waarop gemeenten invulling geven aan de regionale aanpak.

Inleiding

Van 2002 – 2008 is het programma Privé Geweld – Publieke Zaak uitgevoerd. Dit interdepartementale programma, waarin zes ministeries en vele landelijke organisaties samenwerkten, bevatte tal van maatregelen om de aanpak van huiselijk geweld te verbeteren. De maatregelen waren vooral gericht op het tot stand brengen van een infrastructuur, samenwerking, wetgeving en hulp. Er is al veel gerealiseerd, maar de noodzaak om specifiek aandacht te blijven besteden aan het terugdringen en stoppen van huiselijk geweld, is nog steeds aanwezig. Want het komt nog té vaak voor. En huiselijk geweld mag niet getolereerd worden; juist in de privé-omgeving moet iedereen zich veilig kunnen voelen. Bovendien is het belangrijk om de ingezette aanpak nu te gaan versterken en verbreden en de continuïteit te waarborgen. Om die reden heeft het kabinet in het coalitieakkoord aangegeven de aanpak van huiselijk geweld met kracht voort te zetten. Daarom is voor de periode 2008 – 2011 een nieuw Plan van Aanpak verschenen: 'De volgende fase'. In dit plan staan veel actiepunten beschreven die in de periode tot 2011 worden uitgevoerd.

Definitie

Huiselijk geweld is geweld dat door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer is gepleegd. Met 'de huiselijke kring' worden (ex) partners, gezins- en familieleden en huisvrienden bedoeld. De term 'huiselijk' verwijst dus niet naar de plaats waar het geweld zich voordoet, maar naar de relatie tussen pleger en slachtoffer. Huiselijk geweld kan de vorm aannemen van kindermishandeling, (ex)partnergeweld in alle denkbare verschijningsvormen, en mishandeling, uitbuiting en/of verwaarlozing van ouderen. Het gaat bij huiselijk geweld om lichamelijke, seksuele maar ook psychische vormen van geweld zoals belaging en bedreiging ('stalking').

De politie heeft door middel van een speciale registratie van huiselijk geweld berekend dat er per jaar ruim 64.000 incidenten van huiselijk geweld door de politie worden geregistreerd

Wat is het probleem?

In de afgelopen jaren is steeds duidelijker geworden dat geweld in de privé-sfeer op grote schaal voorkomt; het gaat om een van de omvangrijkste geweldsvormen in onze samenleving. Op de lijst van dodelijke slachtoffers als gevolg van een onnatuurlijke oorzaak staat huiselijk geweld, na verkeersongevallen, op de tweede plaats. Huiselijk geweld komt voor in alle sociaal-economische klassen en binnen alle culturen in de Nederlandse samenleving. Slachtoffers van huiselijk geweld zijn vaak vrouwen en kinderen, maar het treft ook mannen, ouders en ouderen. De politie heeft door middel van een speciale registratie van huiselijk geweld berekend dat er per jaar ruim 64.000 incidenten van huiselijk geweld door de politie worden geregistreerd¹. Maar dat zijn slechts de gevallen die bij de politie bekend zijn geworden en geeft niet de totale omvang weer van huiselijk geweld. Dat betekent dat het aantal meldingen slechts het topje van de ijsberg is. Schaamte, angst en schuldgevoel verhinderen dat betrokkenen het geweld melden. Veel kinderen blijken slachtoffer van huiselijk geweld. Van alle slachtoffers van huiselijk geweld die ter kennis komen van de politie, gaat het in 11,5% van de gevallen om slachtoffers onder de 18 jaar. Behalve kinderen die zelf mishandeld worden zijn er ook veel kinderen getuige van huiselijk geweld. Voor kinderen kan huiselijk geweld in beide gevallen zeer negatieve gevolgen hebben in hun latere leven.

Waardoor wordt het veroorzaakt?

Huiselijk geweld is een complex probleem. Er bestaat niet één verklarende theorie over de oorzaken van huiselijk geweld. Wel zijn er specifieke aspecten te onderscheiden².

- Huiselijk geweld is een hardnekkig probleem, omdat het zich kenmerkt door *intergenerationele overdracht*: mensen die in hun jeugd slachtoffer zijn geweest van huiselijk geweld lopen een groter risico in hun latere leven weer slachtoffer of zelf dader van huiselijk geweld te worden. Daarbij is de kans groot dat meisjes later slachtoffer worden en jongens dader.
- Huiselijk geweld kenmerkt zich door *onzichtbaarheid*. Het geweld is veelal niet zichtbaar voor buitenstaanders en speelt zich af in een intieme relatie van partners of ouders en kinderen. Hierdoor beleven slachtoffers het vaak als individueel probleem. Loyaliteit en afhankelijkheid kunnen slachtoffers verhinderen om met de problemen naar buiten te komen en hulp te zoeken. De recidive van het geweld is hierdoor groot; huiselijk geweld is meestal geen incident maar komt bij herhaling voor.
- Bij huiselijk geweld spelen *machtsverschillen* tussen pleger en slachtoffer een rol. Er is veelal sprake van een verstoorde machtsverhouding tussen de bedreigde en de bedreigende partij. Bovendien zijn deze machtsverschillen vaak gendergebonden en ligt er een houding van mannelijke dominantie aan ten grondslag.

Daarnaast kan huiselijk geweld gepaard gaan met andere problemen, zoals spanningen tussen (ex)partners, werkloosheid, psychische problemen of verslaving.

Wat gaan we er aan doen?

Het doel van het Plan van aanpak is het voorkomen en bestrijden van huiselijk geweld, door het bevorderen van een doorlopende aanpak die effectief is en alle doelgroepen bereikt. Deze doorlopende aanpak omvat preventie, signaleren en interveniëren. Om de aanpak te realiseren worden – met oog voor de bovengenoemde oorzaken van huiselijk geweld - concrete maatregelen uitgevoerd. Deze factsheet beschrijft de belangrijkste daarvan.

Opvang en hulp

Beschermd en Weerbaar

In december 2007 heeft de staatssecretaris van VWS de beleidsbrief ‘Beschermd en Weerbaar, intensivering van de opvang en hulp bij geweld in afhankelijkheidsrelaties’ naar de Tweede Kamer gezonden³. Deze brief schetst haar ambitie en inzet voor de komende jaren waar het de opvang en hulp betreft bij geweld in afhankelijkheidsrelaties; daarbij gaat het om huiselijk geweld, eengerelateerd geweld, vrouwelijke genitale verminking en mensenhandel. Al deze vormen leiden tot grote psychische en lichamelijke schade bij slachtoffers (meestal vrouwen, maar ook mannen en kinderen) en hun directe omgeving.

Voor opvang en hulp bij geweld in afhankelijkheidsrelaties wordt vanaf 2008 extra geld beschikbaar gesteld, oplopend tot ruim € 32 mln. in 2012. De doelstellingen van dit beleid zijn:

- er moet onmiddellijke en veilige opvang voor slachtoffers zijn;
- slachtoffers, kinderen, maar ook daders worden vroegtijdig snel en goed geholpen om een leven zonder geweld te kunnen leiden;
- alle betrokken professionals kunnen risico's op geweld in afhankelijkheidsrelaties vroeg signaleren en weten hoe ze dit kunnen voorkomen.

In de actieverklaring ‘Beschermd en weerbaar’ (19 juni 2008) hebben VWS, de VNG/ centrumgemeenten, de Federatie Opvang, MOgroep en GGD Nederland gezamenlijk afspraken gemaakt over de uitvoering van deze beleidsbrief. Deze afspraken zijn vervolgens uitgewerkt in een concreet actieplan 2009 – 2011. Belangrijke speerpunten uit dit plan zijn de versterking van de Advies- en Steunpunten Huiselijk Geweld (ASHG's) en het verbeteren van (de kwaliteit van) de opvang van slachtoffers van geweld in afhankelijkheidsrelaties.

ASHG's

Bij een advies- en steunpunt kunnen slachtoffers, plegers of andere betrokkenen bij huiselijk geweld en professionals advies krijgen over te nemen stappen om geweld in de privé-sfeer te doen stoppen. De advies- en steunpunten zijn daarmee een soort *front office* voor de samenwerkende lokale / regionale instanties. Inmiddels zijn alle advies- en steunpunten in de 35 centrumgemeenten aan het werk. In de komende periode zullen de ASHG's versterkt worden zodat zij de spil vormen in de lokale / regionale aanpak huiselijk geweld. Daarvoor gaan VWS, de VNG, de Federatie Opvang, de MOgroep en GGD Nederland basisfuncties voor de ASHG's opstellen. Doel daarvan is om met elkaar vast te stellen welke taken álle ASHG's zouden moeten vervullen. Ook starten de Federatie Opvang, de MOgroep en GGD Nederland gezamenlijk een kwaliteitsprogramma gericht op het verbeteren van de kwaliteit van de ASHG's. Verder wordt, mede in verband met de Wet tijdelijk huisverbod, ook geïnvesteerd in de opvang en hulpverlening ten behoeve van crisisinterventie, opvang van de uithuisgeplaatste en hulpverlening ná het huisverbod.

Opvang

De vrouwenopvang vangt steeds meer vrouwen en kinderen op met een zware en complexe problematiek. In het kader van de beleidsbrief ‘Beschermd en weerbaar’ is extra geld uitgetrokken voor capaciteitsuitbreiding in de vrouwenopvang. In de komende jaren zullen er meer opvangplaatsen komen (in totaal 100 plaatsen extra per jaar), waaronder ook een pilot bij de G4 (Rotterdam, Amsterdam, Den Haag en Utrecht) voor ernstig bedreigde mannelijke slachtoffers. Daarvoor heeft VWS in 2008 een convenant gesloten met de G4 om in deze pilot 40 plekken te realiseren. De pilot loopt tot eind 2009. Daarnaast is op 30 oktober 2008 het startsein gegeven voor het Verbeterplan Vrouwenopvang ‘Naar passende, goede en snelle hulpverlening’. Het plan is opgesteld door de Federatie Opvang in samenspraak met de VNG. Aanleiding van het plan vormde het onderzoeksrapport ‘Maat en baat van de vrouwenopvang’ uit 2005. VWS financiert dit plan met € 2.5 mln. tot en met 2012.

¹ Henk Ferwerda, Huiselijk geweld gemeten – cijfers 2007, Advies- en Onderzoeksgroep Beke, 2008.

² Boerefijn, I., M.M. van der Liet-Senders, T. Loenen, Het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen, SZW, juli 2000, p. 118 e.v.

³ d.d. 10 december 2007, kamerstukken II, vergaderjaar 2007 – 2008, 28345 en 22894, nr. 51.

Daderbehandeling

Ook de plegers van huiselijk geweld moeten behandeld worden. Bij de aanpak van huiselijk geweld zijn strafrecht en hulpverlening vaak nauw met elkaar verbonden. De reclassering vormt hierbij een schakel tussen het Openbaar Ministerie enerzijds en de hulpverlening anderzijds. Omdat snel in actie komen bij huiselijk geweld van groot belang is, wordt het contact zoveel mogelijk gelegd door het bezoeken van de verdachte op het politiebureau in het kader van aanhouding of in verzekeringstelling. Dit wordt gevolgd door een diagnose en advies over passende interventies. Deze kunnen bestaan uit het opleggen van een toezicht (controle en begeleiding), het volgen van een specifieke - op het voorkomen van huiselijk geweld gerichte – gedragstraining van de reclassering, of een verwijzing naar de daderhulpverlening.

Huisverbod voor plegers van huiselijk geweld

Per 1 januari 2009 is de Wet tijdelijk huisverbod in werking getreden. Het kabinet wil met deze wet de mogelijkheid creëren om een tijdelijk huisverbod op te leggen aan een pleger van huiselijk geweld, in situaties die acuut dreigend zijn voor het slachtoffer en eventueel betrokken kinderen. De burgemeester kan een huisverbod opleggen voor een periode van tien dagen. In de praktijk mandateert hij deze bevoegdheid meestal aan een hulpofficier van Justitie. Binnen drie dagen kan dit huisverbod door een rechter getoetst worden. De burgemeester kan na tien dagen besluiten het huisverbod te verlengen tot maximaal vier weken. Het huisverbod kan ook worden opgelegd in geval van kindermishandeling. Gedurende de tien dagen dat het huisverbod van kracht is wordt voor alle betrokkenen een hulpverleningstraject opgezet. In 2009 vinden bijeenkomsten plaats, verspreid over het land, waarbij ervaringen met het opleggen van het huisverbod worden uitgewisseld. Op de site www.huisverbod.nl staat alle informatie over het huisverbod.

De burgemeester kan een huisverbod opleggen voor een periode van tien dagen.

Kinderen

Kindermishandeling

Kinderen die in een gezin leven waarin partnergeweld voorkomt, zijn vaak ook zelf slachtoffer van geweld. Het geweld blijft dus veelal niet beperkt tot de partner, maar strekt zich ook uit tot de kinderen. Volgens wetenschappelijke studies worden jaarlijks meer dan 100.000 kinderen het slachtoffer van mishandeling en verwaarlozing.⁴

Kindermishandeling kan verschillende vormen aannemen. Het kan zowel gaan om fysieke als psychische mishandeling door de ouders of andere personen die in een afhankelijkheidsrelatie tot de jeugdige staan. Ook seksueel misbruik, (psychische) verwaarlozing en getuige zijn van partnergeweld worden gezien als een vorm van kindermishandeling. Jeugdigen ondervinden hiervan ernstige schade. Daarom is het van belang dat er vanuit het Rijk extra aandacht uitgaat naar deze problematiek.

Actieplan aanpak kindermishandeling: Kinderen veilig thuis.

Om kindermishandeling te voorkomen en te stoppen is in 2007 een Actieplan aanpak kindermishandeling “Kinderen Veilig Thuis” ontwikkeld. Dit actieplan wordt uitgevoerd door het programmaministerie voor Jeugd en Gezin, mede namens het ministerie van Justitie. Het bevat vier kerndoelen:

1. Voorkomen dat ouders hun kinderen (gaan) mishandelen. Een landelijke publiekscampagne is van start gegaan om de alertheid op kindermishandeling te vergroten. De vorming van de Centra voor Jeugd en Gezin draagt ook bij aan de aanpak van kindermishandeling. In de factsheet ‘Kindermishandeling en het Centrum voor Jeugd en Gezin’ is hierover meer informatie te vinden (www.nji.nl).
2. Beter en eerder signaleren van gevallen van kindermishandeling. Het is van belang dat beroepskrachten goed weten hoe om te gaan met (vermoedens) van kindermishandeling. Het toepassen van een meldcode draagt hieraan bij. Daarin zijn de stappen beschreven hoe om te gaan met (vermoedens van) kindermishandeling. Het werken met een meldcode zal in de komende periode krachtig worden gestimuleerd (zie verder onder het kopje ‘Verplichte meldcode voor huiselijk geweld en kindermishandeling’).

⁴ Van IJzendoorn, M.H. e.a (2007), Kindermishandeling in Nederland Anno 2005. De Nationale Prevalentiestudie Mishandeling van Kinderen en Jeugdigen (NPM-2005)
Lamers-Winkelmann, F. e.a. (2007), Scholieren over Mishandeling. Resultaten van een landelijk onderzoek naar de omvang van kindermishandeling onder leerlingen van het voortgezet onderwijs.

3. Stoppen van kindermishandeling. Het stoppen van kindermishandeling kan langs zowel civielrechtelijke als strafrechtelijke weg worden bereikt. Wanneer een jeugdige in zijn ontwikkeling wordt geschaad en de ouders er niet in slagen hun opvoedingsverantwoordelijkheid waar te maken, kan de jeugdzorg en/of de jeugdbescherming in actie komen. De binnen het programma Beter Beschermd ontwikkelde werkwijze, het casusoverleg, wordt in 2009 landelijk ingevoerd. Ook de inzet van het strafrecht is bij het stoppen van kindermishandeling van belang. In 2009 wordt een aanwijzing kindermishandeling van het Openbaar Ministerie (OM) opgesteld. Deze aanwijzing bevat richtlijnen voor politie en OM om in individuele kindermishandelingssaken een gestructureerd besluit te kunnen nemen rond onder andere de opsporing en de vervolging van deze zaken.
4. Beperken van de schadelijke gevolgen van de mishandeling. Teneinde de gevolgen van mishandeling zoveel mogelijk te beperken, wordt ingezet op het bieden van snelle en effectieve hulp.

Regionale aanpak van kindermishandeling

Een van de belangrijke onderdelen van het bovengenoemde Actieplan Aanpak Kindermishandeling is de invoering van een regionale aanpak van kindermishandeling, gebaseerd op de beproefde RAAK-aanpak (RAAK staat voor Reflectie- en Actiegroep Aanpak Kindermishandeling). Deze RAAK-aanpak is in vier proefregio's uitgetoetst (2003-2006) en bleek doeltreffend. De regionale aanpak van kindermishandeling richt zich op de sluitende aanpak van kindermishandeling en moet eind 2010 in heel Nederland zijn ingevoerd. Het is een aanpak over de gehele breedte: van algemene preventie en ondersteuning tot ingrijpen als kindermishandeling wordt geconstateerd. In de aanpak werken betrokken partijen (gemeenten, provincies en instellingen) nauw samen om kindermishandeling te voorkomen, te signaleren en te stoppen. Het gaat dan om instellingen als Bureau Jeugdzorg, GGD's, basisscholen én gemeenten. Kernpunten van deze aanpak zijn ondermeer: toename van een opvoedingsondersteunend aanbod, verbeterde samenwerking rond vroegsignalering en snelle interventies, deskundigheidsbevordering van medewerkers door de gehele keten, afspraken over wie doet wat na een vermoeden (meldcode en protocollen).

De regionale aanpak van kindermishandeling wordt landelijk ingevoerd. Met gemeenten, provincies en grootstedelijke regio's zijn hierover afspraken gemaakt (Actieverklaring Aanpak Kindermishandeling, april 2008). Het Nederlands Jeugdinstituut ondersteunt inhoudelijk de invoering (www.nji.nl of www.aanpakkindermishandeling.nl).

Kindspoor

Van de kinderen die leven in gezinnen waar geweld wordt gebruikt, is zeker 80% ook direct of indirect getuige van dat geweld⁵. Uit onderzoek is bekend dat kinderen, die getuige zijn van geweld, hier ernstige gevolgen van ondervinden⁶. Het getuige zijn van geweld valt dan ook onder de brede definitie van kindermishandeling. Met het oog op de noodzakelijke aandacht voor deze kinderen is begin 2007 de publicatie ‘Kinderen in de keten’ verschenen. Hierin staan goede voorbeelden beschreven van trajecten en samenwerkingsafspraken gericht op de aanpak van deze problematiek (Kindspoor).

De volgende maatregelen zijn rondom dit thema in gang gezet:

- Een traject van deskundigheidsbevordering van professionals die met signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling te maken kunnen krijgen (zie ook kopje ‘Verplichte meldcode voor huiselijk geweld en kindermishandeling’);
- Op basis van een onderzoek naar de ontwikkelde instrumenten voor gegevensuitwisseling / beroepsgeheim⁷, zullen de instrumenten worden aangepast en met goede voorlichting over wat wettelijk wel en niet is toegestaan, breed worden verspreid (zie ook kopje ‘Verplichte meldcode voor huiselijk geweld en kindermishandeling’);
- Het gebruik van goede interventies in het kader van Kindspoor (bijvoorbeeld ‘En nu ik’ en ‘Let op de Kleintjes’) zal met kracht worden bevorderd.

Het getuige zijn van geweld valt onder de brede definitie van kindermishandeling.

⁵ ‘Kindspoor. Vroegtijdige signalering en aanpak van geweld in gezinnen’, Stichting Bureaus jeugdzorg Haaglanden/Zuid-Holland, december 2007.

⁶ Baeten, P. en E. Geurts, ‘In de schaduw van het geweld. Kinderen die getuige zijn van geweld tussen hun ouders’, NIZW, 2002.

⁷ Onderzoek werking instrumenten Privacy en Beroepsgeheim, MOVISIE, januari 2009. De set instrumenten bestaat uit een Modelconvenant gegevensuitwisseling, een schriftelijke Wegwijzer huiselijk geweld en beroepsgeheim (Horen, Zien en Zwijgplicht) en een digitale Wegwijzer te vinden op: www.huiselijkgeweldenberoepsgeheim.nl

Eergerelateerd geweld

Als (geestelijk of lichamelijk) geweld wordt gepleegd vanuit een collectieve mentaliteit in reactie op een dreiging van eerschending van een man of vrouw (en daarmee zijn of haar familie) waarvan de buitenwereld op de hoogte is of dreigt te raken, spreekt men van eergerelateerd geweld. Om dit soort geweld te voorkomen en te bestraffen, en om (potentiële) slachtoffers te beschermen, wordt (vanaf 2006) het interdepartementale programma eergerelateerd geweld uitgevoerd. Meer informatie hierover is te vinden op www.justitie.nl/eer

Publiekscampagne

In 2007 is een grote publiekscampagne gehouden met de slagzin ‘Nu is het genoeg’. Eén campagne is echter niet voldoende; de boodschap moet regelmatig herhaald worden om goed over te komen. Daarom is deze campagne in 2008 herhaald. In 2009 wordt opnieuw een publiekscampagne gestart, met dezelfde slagzin en een vergelijkbare opzet. Het doel van deze landelijke campagne is om ouders, slachtoffers en omstanders van huiselijk geweld te stimuleren hulp te zoeken. Het landelijke telefoonnummer (0900 - 1 26 26 26) en de website (www.steunpunthuiselijkgeweld.nl) die speciaal voor de campagne in het leven zijn geroepen, blijven in ieder geval tot 2011 bereikbaar. De campagne maakt gebruik van televisie, radio en Internet. Campagnemateriaal, waaronder folders, advertenties, stickers en artikelen, wordt digitaal aan ASHG's en centrumgemeenten beschikbaar gesteld, ter ondersteuning van de lokale voorlichting over huiselijk geweld.

Verplichte meldcode voor huiselijk geweld en kindermishandeling

Op 20 november 2008 hebben de staatssecretaris van VWS, de minister van Justitie en de minister voor Jeugd en Gezin aangekondigd een verplichte meldcode voor huiselijk geweld en kindermishandeling wettelijk in te gaan voeren. Deze verplichte meldcode, die ook bedoeld is voor bijvoorbeeld eergerelateerd geweld en vrouwelijke genitale verminking, moet handvatten aan professionals bieden om vroegtijdig deze vormen van geweld te signaleren en weten hoe te handelen. Vooruitlopend op de verplichtstelling van de meldcode zullen de betrokken branches en sectoren actief worden gestimuleerd om te gaan werken met een meldcode. Ook de deskundigheidsbevordering van professionals zal ter hand worden genomen. In het kader van de toekomstige Wet meldcode wordt ook voorzien in een meldrecht huiselijk geweld, zoals dat er nu ook al is in geval van kindermishandeling. Dit meldrecht houdt in dat professionals het recht hebben afstand te doen van hun beroepsgeheim in geval van signalering van huiselijk geweld.

• Huiselijk geweld en beroepsgeheim

Binnen beroepsgroepen die met het verschijnsel huiselijk geweld of kindermishandeling in aanraking komen, bestaat behoefte aan kennis over de mogelijkheden om informatie over huiselijk geweld met anderen te delen. Huisartsen, hulpverleners, medewerkers van consultatiebureaus, ziekenhuizen en thuiszorginstellingen durven vaak geen persoonlijke gegevens van hun cliënten uit te wisselen uit angst de geheimhoudplicht te doorbreken. Toch biedt de Nederlandse wet- en regelgeving wel ruimte om het belang van de cliënt af te wegen tegen het belang van geheimhouding. De brochure ‘*Horen, zien en zwijgplicht? Wegwijzer Huiselijk Geweld en Beroepsgeheim*’ is er om te voorkomen dat beroepskrachten onnodig terughoudend zijn bij de uitwisseling van informatie. De brochure bevat informatie en adviezen over de mogelijkheden van gegevensuitwisseling bij huiselijk geweld. Ook is er een digitale wegwijzer waar men aan de hand van een stappenplan kan nagaan of men als gevolg van de regelgeving aan een bepaalde ketenpartner gegevens mag verstrekken. Deze digitale wegwijzer dient echter alleen als hulpmiddel, de verantwoordelijkheid blijft bij de individuele professional om al dan niet informatie te delen. Deze digitale ‘*Wegwijzer huiselijk geweld en beroepsgeheim*’ is te vinden op de website www.huiselijkgeweld.nl Op dit moment wordt de digitale wegwijzer aangepast, zodat deze ook te gebruiken is bij kindermishandeling.

• Modelconvenant

De privacyregelgeving biedt mogelijkheden tot gegevensuitwisseling, wanneer dit noodzakelijk is om huiselijk geweld aan te pakken. Om deze gegevensuitwisseling zorgvuldig en in overeenstemming met de Wet bescherming persoonsgegevens te doen verlopen, is er een Modelconvenant ontwikkeld. Te downloaden via www.huiselijkgeweldenberoepsgeheim.nl

• Helpdesk Privacy

Instanties die betrokken zijn bij de aanpak van huiselijk geweld kunnen bij de Helpdesk Privacy terecht met vragen over privacy en gegevensuitwisseling. De Helpdesk is bereikbaar via privacyhelpdesk@minjus.nl. of tijdens het telefonisch spreekuur op maandag, woensdag en vrijdag van 10 tot 12 uur op het telefoonnummer is 070 – 370 4569.

Politie en huiselijk geweld

De aanpak van huiselijk geweld is een kerntaak van de politie. In 2003 werd op initiatief van de Raad van Hoofdcommissarissen het landelijk project ‘*Huiselijk geweld en de politietaak*’ gestart met het doel alle politieregio's te stimuleren beleid rond de aanpak van huiselijk geweld te ontwikkelen, deskundigheid bij de politie te bevorderen en een landelijke registratie van huiselijk geweldzaken mogelijk te maken. In 2007 heeft de Raad van Hoofdcommissarissen besloten de aanpak van huiselijk geweld door de politie wederom vast te leggen in een programma. Het nieuwe programma ‘*Een kwestie van lange adem*’ loopt van 2008 tot 2012. Behalve het verstevigen van de aanpak van huiselijk geweld zoals dat in de afgelopen jaren is ontwikkeld, krijgt ook de implementatie van de Wet tijdelijk huisverbod een belangrijke plaats. De politie heeft met deze nieuwe wet een extra instrument in handen waarmee zij – hiertoe geman-dateerd door de burgemeester – een mogelijke pleger van huiselijk geweld een huisverbod kan opleggen; ook in situaties waarin nog geen strafbaar feit heeft plaats gevonden, maar waarin wel sprake is van dreiging of crisis.

Daarnaast wordt een aanpak van de ‘veelplegers huiselijk geweld’ en de ‘recidivisten huiselijk geweld’ gerealiseerd. Daarbij wordt een vangnet gecreëerd rond het gezin of samenlevingsverband van de recidivist om verder huiselijk geweld te voorkomen. Er worden bijvoorbeeld een familielid, de huisarts, gezinshulp, Jeugdzorg en de wijkagent ingeschakeld. De politie kan in een dergelijk geval belangrijke informatie aanleveren en bij de naleving van afspraken een rol van betekenis hebben.

Aanwijzingen Openbaar Ministerie

Een groot deel van het OM-beleid ten aanzien van huiselijk geweld en kindermishandeling is neergelegd in twee aanwijzingen die regels stellen betreffende de opsporing en vervolging van respectievelijk huiselijk geweld en kindermishandeling. Daarbij worden randvoorwaarden geformuleerd voor o.a. de invulling van de lokale samenwerking tussen politie, OM en reclassering. Ook hebben kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld een aparte plek in de Aanwijzing Huiselijk geweld gekregen. Voor eergerelateerd geweld komt een aparte aanwijzing.

Lokale voorzieningen

Regierol voor gemeenten

De regie voor de aanpak van huiselijk geweld ligt bij de gemeenten. Zij moeten de lokale samenwerkingspartners bij elkaar brengen, hen stimuleren om onderling bindende en sluitende afspraken te maken en erop toezien dat die afspraken worden nagekomen. Sinds de komst van de Wet maatschappelijke ondersteuning op 1 januari 2007, is het beleid ter bestrijding van huiselijk geweld ook wettelijk een taak van gemeenten geworden. In het bestuursakkoord tussen Rijk en de VNG is afgesproken dat de VNG zal bevorderen dat alle gemeenten in 2011 (gefaseerd) de aanpak van huiselijk geweld in uitvoering hebben.

De Wet tijdelijk huisverbod moet binnen vijf jaar na inwerkingtreding zijn geëvalueerd.

Onderzoek

• Onderzoek aard en omvang huiselijk geweld

Omdat er behoefte is aan actuele cijfers en gegevens over huiselijk geweld, wordt momenteel een groot landelijk onderzoek uitgevoerd. Het onderzoek bestaat uit drie deelonderzoeken.

1. Omvangschatting. Er wordt onderzoek gedaan naar de omvang van huiselijk geweld door middel van koppeling van bestaande registraties (de zgn. vangst-hervangst methode).
2. Slachtofferonderzoek. Om inzicht te krijgen in de aard van het huiselijk geweld evenals de kenmerken en het hulpzoekgedrag van slachtoffers, worden duizenden schriftelijke enquêtes afgenomen en honderden interviews gehouden met slachtoffers.
3. Daderonderzoek. Aan de hand van onder meer dossieronderzoek en uitgebreide enquêtes worden de achtergrondkenmerken en hulpzoekgedrag van plegers van huiselijk geweld in beeld gebracht.

Eind 2009 worden de onderzoeksresultaten verwacht.

• Evaluatie Wet tijdelijk huisverbod

De Wet tijdelijk huisverbod moet binnen vijf jaar na inwerking-treding zijn geëvalueerd. De voorbereidingen daartoe zijn inmiddels getroffen. In het najaar van 2009 start de procesevaluatie; deze heeft als doel te achterhalen hoe de Wet tijdelijk huisverbod in de praktijk werkt en of deze wordt uitgevoerd zoals bedoeld. Daarbij zal ook het risicotaxatie-instrument Huiselijk Geweld op betrouwbaarheid worden onderzocht. Naar verwachting zijn medio 2011 de resultaten bekend. Vervolgens wordt een effectevaluatie uitgevoerd. De effectevaluatie moet antwoord geven op de vraag of de wet heeft bijgedragen aan het gestelde doel, nl. vermindering van huiselijk geweld.